

ІННОВАЦІЇ У МИСТЕЦЬКІЙ І ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ

УДК 378.011.3-051:17.022.1

*Наталія Павленко,
м. Полтава*

ЦИФРОВІ НАРАТИВИ У ФОРМУВАННІ ЕСТЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

У статті розглянуто особливості застосування педагогічних цифрових наративів у естетичному вихованні майбутніх учителів, виявлено потенціал наративних медіатекстів як засобу естетизації освітнього середовища університету, проаналізовано естетичні характеристики змісту та форми цифрового наративу як особливого синтетичного виду цифрового мистецтва.

***Ключові слова:** естетичні цінності, естетичний ідеал, рефлексія, цифровий наратив, медіатекст, цифрове мистецтво.*

Постановка проблеми. В умовах трансформації, глобалізації та інформатизації суспільства виникають значні зміни в ціннісних орієнтаціях підростаючих поколінь, зумовлені ствердженням пріоритетів прагматизму та економічної доцільності. В сучасному інформаційному просторі молодь часто спостерігає таку медіареальність, яка суперечить глибинним ціннісним основам українського суспільства, що склалися під впливом високих ідеалів і традицій української народної педагогіки. В останні десятиліття за стрімкого розвитку ІТ медіасфера ввійшла в повсякденне життя дітей та молоді, ставши для них джерелом пізнання навколишнього світу. Науковці стверджують, що в умовах інформаційного суспільства саме «мас-медіа є одним із головних чинників, що відповідають за формування та трансформацію ціннісної системи» [1, с. 6]. Тому перед сучасною українською школою особливо гостро постає завдання пошуку шляхів реалізації потенціалу сучасних медійних технологій у формуванні культури й духовності молодішої генерації українців.

Одним із засадничих положень Концепції «Нова українська школа» є формування аксіологічної сфери особистості. В документі звертається увага на те, що «найосвіченіша людина може стати найгіршим злочинцем, якщо не розуміє і не поділяє загальнолюдські цінності» [7, с. 19]. Проте, педагогами й науковцями виявлено ряд протиріч між декларуванням необхідності формування духовності й культури вихованців, всебічного розвитку особистості, з одного боку, та пануванням на практиці знанневого підходу, переважної уваги до формування предметних компетенцій, з іншого. І. Зязюн зазначає, що сучасна школа слабо виконує одне з головних завдань – передачу учням досвіду ціннісно-естетичного відношення до дійсності. Вчений наголошує на необхідності взаємовпливу двох факторів: інноваційних освітніх технологій і розвитку естетичного досвіду та здібностей майбутнього вчителя. Водночас він підкреслює, що, як показує практика, застосування інноваційних освітніх технологій випереджає процес формування естетичної культури вчителя [6, с. 434]. Досліджуючи естетичні та етичні засади особистісного розвитку педагога, О. Отич вказує на те, що «невідповідність особистісних запитів, мотивів і пріоритетів педагога до змісту й принципів інноваційних педагогічних підходів стає головною суперечністю, що гальмує процес упровадження їх до освітньої практики й знижує їх ефективність» [8, с. 47]. Тому виникає потреба переосмислення педагогічних підходів до становлення духовних цінностей студентів педагогічних навчальних закладів і формування в них загальнолюдських і професійних компетенцій, які б дозволили їм на практиці впроваджувати гуманістичне, особистісно-орієнтоване навчання і виховання.

Н. Богданова, досліджуючи філософські аспекти естетичної свідомості студентської молоді в контексті глобалізаційно-інформаційного аналізу, зазначає, що з усіх форм суспільної свідомості саме естетичне у своїх ціннісних орієнтаціях є найбільш вагомим. Але в сучасний період, як стверджує дослідниця, естетичні пріоритети перемістилися на периферію ціннісних орієнтацій студентів, стали майже непомітними на фоні прагматичного світогляду, що поступово охоплює все більш

широкі пласти молоді. «“Естетичне” відривається від таких цінностей, як “істина” і “добро”, й тому не може повною мірою забезпечити одвічно естетичне ставлення людини до дійсності» [3, с. 16].

В останніх дослідженнях проблем формування духовних цінностей молоді наголошується на значному впливі інформаційних технологій на становлення аксіологічної сфери особистості. С. Сургай, розглядаючи питання естетичного виховання засобами масової комунікації, наголошує на необхідності аналізу медіа-текстів, що споживаються молоддю, з'ясуванні естетичних цінностей, які вони репрезентують. Дослідниця доводить, що система естетичного виховання студентів медіа-засобами є важливим фактором підвищення рівня естетичної вихованості молоді [9]. Відсутність окремих наукових розвідок щодо особливостей естетичного виховання майбутніх учителів засобами цифрових наративів зумовила тему даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням формування духовних цінностей особистості присвячені наукові праці І. Беха, М. Боришевського, О. Золотарьової, М. Кагана, Т. Кузнецової, Л. Левчук та ін. Філософські та психолого-педагогічні аспекти естетичного виховання висвітлено у роботах Т. Андрущенко, Н. Богданової, Х. Бані-Ісса, Х. Джабер, Л. Масол, Н. Миропольської, М. Нечипоренко, Ю. Пастухової, С. Сургай, О. Сухомлинської, Г. Шевченко та ін. Формування естетичних цінностей майбутнього вчителя досліджується в роботах І. Зязюна, М. Лещенко, Н. Максимчук, О. Отич, Г. Падалки, Н. Шемигон та ін.

Дослідження наративної педагогіки започатковані такими зарубіжними вченими, як: Дж. Брунер (J. Bruner), А. Лінн (A. Linne), П. Рікер (P. Ricoeur), К. Оехлман (C. Oehlmann), а в останні роки активно розробляються вітчизняними педагогами (М. Лещенко, Н. Мараховська, О. Семеног, Л. Тимчук та ін.). Питання застосування цифрових технологій у навчально-виховному процесі висвітлено у роботах О. Базелюка, В. Бикова, Ю. Запорожченко, М. Лещенко, Л. Масол, О. Овчарук та ін.

Мета статті полягає у з'ясуванні педагогічного потенціалу цифрових технологій щодо формування естетичних цінностей студентської молоді та дослідженні теоретико-методичних основ застосування педагогічних цифрових наративів у естетичному вихованні майбутніх учителів.

Виклад основного матеріалу. Під цифровим наративом розуміють динамічний засіб передачі інформаційних повідомлень, у якому слово, образ і звук виражені в спільному цифровому коді [10, с. 35]. Основною особливістю цифрового наративу є те, що він розширює можливості збагачення розповіді почуттєво-емоційними, суб'єктивними характеристиками. Серед його властивостей – рефлексивне розкриття теми, наявність сюжету, поєднання звукової, текстової та образної експресії. До функцій цифрових наративів належить забезпечення акцептації точки зору автора реципієнтами цифрового наративу, реалізація інтерактивності, консолідація суб'єктів наративної взаємодії (автора та реципієнтів) на основі тем наративу [10, с. 55–56].

Цифрові наративи, якими насичений сучасний медіа простір, потужно впливають на формування естетичних цінностей підростаючого покоління. Саме молодь, отримавши вільний доступ до мережі Інтернет шляхом використання різного виду мобільних гаджетів і комп'ютера, стає головним споживачем медіапродукції. Медійники, усвідомлюючи потужний вплив наративних методик, все більше застосовують їх із метою реклами чи пропаганди, часом нівелюючи основні етичні та естетичні імперативи, що склалися в суспільстві. Водночас у педагогічній теорії і практиці потенціал впливу цифрових наративів на становлення і розвиток особистості залишається не реалізованим.

З-поміж великого розмаїття медіатекстів, цифрові наративи як рефлексивні оповіді, найлегші для сприймання дітьми та молоддю. Це короткометражні фільми, відеофрагменти, фотопідбірки, слайд-шоу, звукові файли та інші короткотривалі цифрові тексти, які активізують рефлексію реципієнта та, впливаючи на його почуття й емоції, формують нові інтереси, ставлення, цінності та знання. Саме вплив на емоційну сферу вихованця та можливість подати будь-яку інформацію як особистісно значущу

визначає потужний потенціал цифрового нарративу у формуванні естетичних цінностей.

Під «естетичним» розуміють все те, що, діючи своєю матеріально-формальною основою на відчуття, здатне викликати певні – позитивні чи негативні – духовно-непрактичні переживання з приводу якості цієї форми, співвідношення її зі змістом, що міститься в ній, та духовного значення цього формально-сислового синтезу для людської особистості. Естетичне є безумовним антиподом до духовно байдужого, не здатного викликати чуттєву реакцію й отримати духовну оцінку [5, с. 69-72]. Фахівці в галузі естетики стверджують, що в ціннісному ставленні до дійсності важливу роль відіграють емоції. Внутрішнє освоєння життєвих ситуацій відбувається в процесі емоційних переживань. Саме емоційне ставлення сприяє виникненню почуття значимості явищ та їхньої суб'єктивної оцінки [4, с. 470-472]. «Сходження від чуттєвого до раціонального, від емоційного до інтелектуального – основний принцип будь-якої системи освіти, а тим більше виховання» [5, с. 494].

І. Зязюн, розглядаючи естетичні цінності вчителя як необхідну складову творення ним «мистецтва» і «краси» педагогічної дії, наголошував, що в основі навчання і виховання має бути емоційний складник і рефлексивність, яка проявляється в особистісному ставленні учня до предмету пізнання. Тільки в цьому випадку пізнана цінність стає регулятором поведінки. «Соціально-ціннісні якості і норми поведінки набувають особистісного смислу і значущості лише тоді, коли дитина розуміє їх сутність, і, головне, коли вони пройшли етап естетизації (переживання; почуттів; освоєння як цінності, стійкої для особистості)» [6, с. 431].

Саме такий підхід повинен лягти в основу творення естетичного середовища вищого навчального закладу, бо «необхідною умовою принципу естетизації є емоціогенність організації, змісту та методів навчально-виховного процесу» [2, с. 13]. У цьому аспекті набувають особливої значущості педагогічні технології, в основі яких лежать механізми активізації рефлексії та увага до емоційної складової виховного впливу. Саме такі підходи є основоположними в застосуванні педагогічних

цифрових наративів. Добираючи медіатексти для сприймання, студенти інтуїтивно обирають ті, які стосуються їхнього життя, відповідають їхнім інтересам, які викликають почуття. Це відбувається при перегляді постів у соціальних мережах чи відеофрагментів на каналі YouTube, при налаштуванні радіохвилі чи пошуку телеканалу для перегляду. І все це через власні емоції та співвіднесення зі своїм життям трансформується в цінності, часто далекі від естетичних ідеалів. Тому освітній простір вищого навчального закладу має бути організовано так, щоб запропонувати студентам альтернативу у виборі цифрової інформації та наповнити медіасередовище університету зразками, які б ґрунтувалися на законах Істини, Добра і Краси як за формою, так і за змістом. Це і різноманітні навчальні медіатексти (мультимедійні презентації, відеофрагменти, візуальні ряди тощо) на лекційних, практичних заняттях та у навчальних хмарних середовищах, і соціальні реклами та мультимедійні афіші на електронних екранах у корпусах вишу та гуртожитках, і мультимедійне оформлення позанавчальних виховних заходів (зустрічей, зібрань, форумів, концертів, волонтерських акцій тощо), і навчально-виховні медіаматеріали на сайті університету та у соцмережах (офіційних сторінках вишу та його структурних підрозділів, сторінках студентського самоврядування, студентських об'єднань за інтересами тощо). Головне, щоб ці медіатексти були наративними за своєю сутністю, лише тоді молода людина зверне увагу на цифровий продукт і перегляне його до кінця. Наративні цифрові тексти не лише зацікавлюють змістом, подаючи інформацію у ракурсі її значимості для життя конкретної людини, а й відрізняються простотою сприймання, лаконічністю, яскравістю образів, емоційністю, стильністю, насиченістю сучасними аудіовізуальними ефектами. Спрямованість змісту медіатексту на активізацію інтелектуальної та особистісної рефлексії реципієнта зумовлює важливість відповідності наративу інтересам і запитам тієї чи іншої вікової категорії.

Різнманітність тем, які можна подати у вигляді цифрового наративу, відкриває можливість охопити всі сфери вияву естетичного: мистецтво, людські взаємини, явища природи й

соціуму, краса побуту та природи тощо. Науковці зазначають, що сфера естетичного включає емоційно-чуттєве сприйняття дійсності, діяльність, в основі якої лежить уявлення про красу та її результати, найзагальніші закони розвитку мистецтва та розмаїття естетичного ставлення людини до світу (природи, суспільства, людини та її діяльності в усіх життєвих сферах – професійно-виробничій, науково-пізнавальній, суспільно-політичній, сімейно-побутовій, дозвіллі). Категорія естетичного характеризує всю широчінь і різноманітність сфери прекрасного і потворного, трагічного та комічного, низького і піднесеного та їх модифікації в природному й соціальному середовищах, у різних сферах буття [4, с. 835-836].

Але наукові дослідження питань формування естетичних цінностей студентської молоді у вищих навчальних закладах України засвідчили, що воно здійснюється здебільшого в рамках художньо-естетичного виховання засобами мистецької активності студентів. Мистецька діяльність, звичайно, є важливим пріоритетом у розвитку особистісного відчуття прекрасного. Водночас, почуття краси має формуватися у процесі комплексного сприйняття всіх видів діяльності через призму феномену «естетичного». Залишаються мало розробленими питання формування в молоді естетичного ставлення до праці, відчуття естетики побуту, поведінки, спілкування та людських взаємин [2; 3; 11]. Цифрові наративи завдяки своєму змісту дозволяють включити вищеперелічені аспекти у процес естетизації навчального середовища. За своєю тематикою наратив може розкривати будь-які сфери діяльності, демонструвати гуманні та добродійні вчинки людини, красу докільця, суперечливість суспільних явищ, містити досконалі зразки мовлення, шедеври мистецтва.

Різнманітність змісту медіатекстів забезпечує можливість залучення молоді до осмислення загальноприйнятих у суспільстві високих естетичних ідеалів. Виражаючись у емоційно-насичених образах або уявленнях, у яких синтезуються вищі досягнення культури, ідеал не ототожнюється з метою, планом або нормою, бо він є цінністю. На відміну від норм, ідеали є не стільки результатом досвіду минулого, вираження необхідності, скільки

передбаченням майбутнього, його бажана модель. «Ідеал – посох людства, орієнтир, мета, наведена розумом у вигляді образу, картини майбутнього. Ідеали – джерела ентузіазму і рушії прогресу» [4, с. 473-475].

Такими естетичними ідеалами для студентської молоді можуть стати приклади вияву Краси у вчинках, взаєминах, спілкуванні, мистецтві, природі та ін. Так, наприклад, цифровий наратив може бути такої тематики: про життєвий шлях, естетичні принципи та духовні орієнтири видатного митця, педагога чи громадського діяча; про вияви краси людських учинків у найуспішніших справах, на підтримку інвалідів, дітей-сиріт та інших категорій, які потребують уваги і опіки; про ідеали взаємин із людьми старшого покоління, прояви любові, толерантності та готовності бути поряд; про найвищу цінність дитинства як періоду становлення особистості, прояву індивідуальності та унікальності кожного; про визнані людством шедеври мистецтва (музичного, хореографічного, драматичного, образотворчого, архітектури, скульптури та ін.); про красу природи, її унікальні куточки та естетичні ідеали у ставленні до неї; про прекрасне почуття кохання та естетику взаємин чоловіка і жінки; про красу рідної землі, традицій та звичаїв українців, про велич духу та внутрішню гармонію людини, яка ідентифікує себе як частину свого народу, громадянина своєї держави, творця майбутнього своєї нації; про вияви добра, любові та краси в повсякденному житті та ін. Коло тем цифрових наративів неосяжне. Під їх впливом трансформуються раніше сформовані естетичні ставлення та цінності молоді. Осмислення майбутніми педагогами прояву суспільних естетичних ідеалів у різних сферах життя формує їхні власні естетичні ідеали, з якими в подальшому вони співвідносять як свою поведінку, так і оточуючий світ загалом.

Естетичні цінності молоді формує не лише зміст цифрового наративу, а і його форма. Цифровий наратив ми розглядаємо як особливий синтетичний вид цифрового мистецтва, у якому можуть поєднуватися музика, образотворче мистецтво, фотографія, анімація, театр, кіно, танець та ін., а також мова. У цьому аспекті важливого значення набувають усі засоби

художньої виразності цифрового тексту, серед яких виділяємо звукові та візуальні. До звукових належать музика, звукові ефекти та мовлення. Розглядаючи мистецтво як потужний засіб естетичного виховання, необхідно дбати, щоб музичне оформлення наративу було високої якості, а музичні зразки мали певну естетичну цінність. Це можуть бути як визнані шедеври світової музики, кращі зразки народного мистецтва, так і сучасні різножанрові музичні композиції. Головне, щоб музичне оформлення наративу узгоджувалося зі стильовими особливостями візуального ряду та відповідало характеру й меті розповіді. Має також значення якість технічної обробки звуку при його синхронізації з візуальним рядом, мікшуванні, зміні динамічного діапазону, тривалості звучання, поєднанні декількох музичних фрагментів, склеюванні та накладанні музики, голосу диктора та відео. Заслуговує на увагу доцільність і майстерність застосування шумових звукових ефектів. Все це повинно формувати в майбутніх педагогів музично-естетичні смаки на основі уявлень про досконалі зразки цифрової музики.

Естетизм цифрового наративу повинен проявлятися і в його мовленнєвому оформленні. Лексична, граматична та стилістична грамотність вербалізованих текстів має поєднуватися зі смисловою точністю, багатством і різноманітністю мовних засобів, їхньою відповідністю змісту та обставинам мовлення, стилю викладу. Важливе значення має милозвучність мовлення, виразність дикції, відповідність інтонації мовленнєвій ситуації. Майстерність вживання мовно-виражальних засобів повинна поєднуватися з чистотою літературної вимови диктора чи оповідача та відсутністю в нього мовних дефектів або орфоепічних помилок, зумовлених особливостями того чи іншого діалекту. При візуалізації вербального матеріалу – оформленні його в друкованому вигляді – не можна перевантажувати наративи текстами великих обсягів. Це може призвести до послаблення уваги реципієнта та зменшення рефлексивного впливу на нього. Доцільно подавати інформацію у вигляді коротких влучних висловлювань чи навіть окремих слів і фраз. Використання візуалізованих мовних текстів потребує від педагога аналізу їхньої орфографічної та пунктуаційної грамотності.

Важливу роль у естетичному вихованні майбутніх педагогів засобами цифрових наративів відіграє візуальний ряд, який повинен бути створений у традиціях кращих зразків сучасного цифрового мистецтва. З одного боку, мультимедійні технології дозволяють демонструвати фото та відеозаписи відомих картин, скульптур, архітектурних споруд, фрагменти кінофільмів, театральних вистав, опер, сучасні зразки мистецтва фотографії, інсталяції, перфомансу та ін. Це, безперечно, має значний вплив на формування естетичних ідеалів студентів. З іншого боку, педагогічний цифровий наратив повинен бути створений з урахуванням сучасних тенденцій комп'ютерного дизайну і композиції. Численні медіатексти, розміщені в мережі Інтернет та на телебаченні, приваблюють своєю стильовою довершеністю, оригінальною анімацією, яскравими графічними образами. Тому візуальний ряд педагогічного наративу повинен бути створений відповідно до основних вимог композиційно-графічної побудови, стилістично поєднувати художній образ із анімацією, шрифтами та кольорографічним оформленням. Тільки тоді медіатекст може стати високохудожнім зразком цифрового мистецтва і позитивно впливати на розвиток естетичних цінностей молоді.

Важливим напрямом упровадження мультимедійних технологій у освітній процес педагогічного закладу є залучення студентів до створення наративних медіатекстів. Це питання активно розробляється в сучасній педагогічній теорії і практиці (Л. Тимчук, М. Лещенко). Вченими виявлено, що проектування цифрових наративів майбутніми освітянами сприяє формуванню в них умінь ХХІ століття, так званої групи «4 С»: критичного мислення (Critical thinking), комунікації (Communication), об'єднання (Collaboration) та креативності (Creativeness) [10, с. 240]. Враховуючи, що пріоритетним напрямом формування естетичних цінностей молоді є художньо-творча діяльність, та розглядаючи педагогічний цифровий наратив як особливий продукт творчості, у якому інтегруються виражальні засоби традиційних і сучасних видів мистецтв і елементи мистецтва педагогічної дії, вважаємо, що практична діяльність по створенню таких медіатекстів містить художньо-естетичний складник. Долучаючись до створення цифрового наративу певної тематики, студенти

аналізують інформацію відповідного змісту та осмислюють суспільні естетичні ідеали, що склалися в певній сфері життєдіяльності. При проектуванні цифрової розповіді майбутні педагоги оволодівають цифровими видами мистецтва, аналізують великий масив високохудожніх мистецьких зразків, співвідносячи їх із власними естетичними ідеалами та добираючи такі, які дозволять розкрити художній задум наративу та викликають у реципієнтів емоційний відгук. Важливим етапом є побудова драматургії наративу, його сценарію та режисура втілення художніх образів у цифрових видах мистецтва. Такий вид художньо-творчої діяльності набуває особливої значущості у вирішенні завдань вищої педагогічної освіти, бо не лише формує у студентів естетичні цінності, а і здатність реалізовувати виховний потенціал цифрових наративів у своїй подальшій педагогічній роботі.

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що цілеспрямоване системне залучення студентської молоді до сприймання, застосування та проектування цифрових наративів є потужним засобом естетизації освітнього середовища університету. Сферами реалізації їхнього виховного потенціалу може бути навчальний процес, позанавчальна діяльність та індивідуальний інформаційно-виховний простір студента. Зміст цифрових наративів, які застосовуються в ході навчальних занять має відповідати темі заняття, спонукати їх до глибшого осмислення програмового матеріалу та звертати увагу на красу чи протиріччя тих або інших процесів і явищ, що вивчаються. В рамках самостійної роботи чи підготовки дослідницьких проектів із певної навчальної дисципліни студенти можуть долучатися до пошуку або створення власних цифрових текстів визначеної тематики, ділитися ними в соціальних мережах, спеціально створених хмарних середовищах або презентувати на колоквіумах і семінарах. Викладач і студенти, оцінюючи такі роботи, мають звертати увагу не лише на розкриття теми дослідження, а й на те, чи утверджують вони високі естетичні ідеали у змісті і чи є естетичними за своєю формою.

У позанавчальний час мультимедійні тексти зазвичай супроводжують освітньо-виховні, культурно-просвітницькі,

мистецькі дійства: молодіжні форуми, зібрання, зустрічі, презентації книг, відеофільмів, проєктів, концерти, виставки, покази, вечірки тощо. Серед них є ті, що проводяться відповідальними підрозділами університету та органами студентського самоврядування, а також заходи, організовані місцевими та регіональними молодіжними центрами, соціальними службами, державними управліннями, громадськими організаціями, мистецькими осередками, бібліотеками та ін. Необхідність естетизації освітнього простору університету вимагає від відповідальних за виховну роботу в університеті та його структурних підрозділах (інститутах, на факультетах, центрах культури і дозвілля, у студентських містечках) реалізовувати нові функції, які полягають в організації роботи з добору або створенню естетично довершених медіатекстів, які б супроводжували виховні заходи. Важливим напрямком їхньої діяльності є неприпустимість використання низькопробної цифрової продукції або такої, що пропагує жорстокість, насильство чи інші явища, які заперечують морально-естетичні ідеали. Важливого значення набуває залучення студентського самоврядування до зазначеної діяльності, а також співпраця з вищеназваними центрами, управліннями та організаціями щодо обміну якісними цифровими наративами, створеними з метою формування духовних цінностей молоді. Не може залишитися поза увагою процес поширення педагогічних цифрових наративів на популярних серед студентів інтернет-сайтах (на офіційному сайті університету та його структурних підрозділів, на веб-сторінках новинних і розважальних ресурсів), у соціальних мережах і на телебаченні. Це неможливо реалізувати без участі студентського самоврядування навчального закладу, бо саме студентські лідери є рушієм позитивних змін у молодіжному середовищі та головними організаторами конструктивної комунікації та інтерактивності молоді. Пості в соціальних мережах, інтернет-посилання, реклама – все це спонукає молодь переглядати все нові й нові цифрові повідомлення. Обрані для сприймання медійні продукти формують індивідуальний інформаційно-виховний цифровий простір кожного. І чим більше

Краси, Добра і Любові буде в цьому просторі, тим вищими ставатимуть помисли молодій людині і прекраснішими її вчинки.

Висновки. Отже, основними механізмами впливу педагогічних цифрових нарративів на формування естетичних цінностей майбутніх учителів є рефлексивність і емоціогенність нарративних медіатекстів. Потенціал цифрового нарративу як засобу естетичного виховання полягає у такому: в можливості охопити всі сфери вияву естетичного (мистецтво, мова, природа, суспільні явища тощо); в залученні реципієнтів до осмислення естетичних ідеалів, утілених у художніх образах; в естетизмі форми цифрового нарративу як особливого синтетичного виду цифрового мистецтва, а також досконалості його мовного оформлення; у можливості залучення студентів до художньо-творчої діяльності у процесі проектування нарративних медіатекстів; в естетизації освітнього простору університету.

Дослідження проблеми застосування цифрових нарративів у підготовці майбутніх учителів не вичерпується даною статтею. Подальших наукових розвідок потребують питання формування медіакомпетентності студентів вищих педагогічних навчальних закладів та їхньої підготовки до застосування цифрових нарративів у професійній діяльності.

Список використаної літератури

1. Аксіологічні засади формування соціальних імперативів у процесі становлення громадянського суспільства: комунікаційний аспект : звіт про НДР (заключний) / кер. Т. В. Кузнєцова. – Суми : СумДУ, 2015. – 233 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/44859>. – Назва з екрану.
2. Бані-Ісса Халдун. Естетичне виховання у вищих навчальних закладах України у сучасний період : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Бані-Ісса Халдун ; Луган. держ. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2002. – 20 с.
3. Богданова Н. Г. Естетична свідомість студентської молоді в сучасній Україні в контексті глобалізаційно-інформаційного аналізу : автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03 / Наталія Богданова. – К., 2007. – 22 с.
4. Горлач М. І. Основи філософських знань / Горлач М. І., Кремень В. Г., Ніколаєнко С. М., Требін М. П. [та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 1028 с.
5. Естетика : навч. посібн. [для педагогів] / за ред. Т. І. Андрущенко. – К. : «МП Леся», 2014. – 613 с.
6. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : монографія / Зязюн І. А. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. – 608 с.

7. Концепція «Нова українська школа : Концептуальні засади реформування середньої школи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczija.html>.
8. Отич О. Естетичні та етичні засади особистісного розвитку педагога / О. Отич // *Естетика і етика педагогічної дії* : зб. наук. праць / Ін-т пед. освіти та освіти дорослих НАПН України ; Полтавський нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка; гол. ред. І. А. Зязюн. – 2011. – Вип. 1 – С. 46–58.
9. Сургай С. О. Естетичне виховання студентської молоді засобами масової інформації : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / С. О. Сургай ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2010. – 20 с.
10. Тимчук Л. І. Цифрові наративи в навчанні майбутніх магістрів освіти: історія, реалії, перспективи розвитку : монографія / наук. ред. М. П. Лещенко / Лариса Іванівна Тимчук. – К. : САММІТ – КНИГА, 2016. – 390 с.
11. Чубарева О. О. Естетичне в житті сучасного суспільства і людини / Чубарева О. О. // *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. – 2016. – №65. – С. 67–75.

Natalia Pavlenko

DIGITAL NARRATIVES IN FORMATION AESTHETIC VALUES OF FUTURE TEACHERS

The features of usage pedagogical digital narratives in the process of aesthetic upbringing of future teachers have been considered in the article; the concept of aesthetic values as an integral part of the axiological sphere of a personality has been analyzed. It has been revealed that in the modern information dimension, media texts are important factors of formation culture and spirituality of future teachers. It has been determined that the main mechanisms of influence on the formation of the student's value sphere are reflexivity and emotionogenicity.

The study reveals the pedagogical possibilities of digital narrative methods to attract the youth to the comprehension of the high aesthetic ideals commonly accepted in society, embodied in artistic images of media text. The content of pedagogical digital narratives has been analyzed and it has been revealed that the versatility of their subjects allows covering all spheres of aesthetic expression (art, language, nature, social phenomena, labor, way of life, behavior, communication, etc.).

The features of attracting students to artistic and creative activities in the process of designing digital narratives have been revealed. The ways of aesthetization of a university educational environment by means of narrative media texts through the usage of their potential in the educational process, extra-curricular activities and the creation of a student's individual media space have been considered.

The aesthetic characteristics of digital narrative as a special synthetic type of digital art have been analyzed; requirements for sound and visual means of artistic expressiveness and quality of speech design have been specified.

Keywords: *aesthetic values, aesthetic ideal, reflection, digital narrative, media text, digital art.*

References

- 1 Kuznyetsova, T. V. ed. (2015). *Aksiologichni zasady formuvannya sotsialnykh imperatyviv u protsesi stanovlennia hromadianskoho suspilstva: komunikatsiinyi aspekt: zvit pro NDR (zakliuchnyi)* [Axiological principles of formation of social imperatives in the process of formation of civil society: communication aspect]. Sumy: SumDU, 233. Available at : <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/44859>.
- 2 Bani-Issa, Kh. (2002). *Estetychne vykhovannya u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh Ukrainy u suchasnyy period* [Aesthetic education in higher educational institutions of Ukraine in the modern period]. Lugansk, 20.
- 3 Bohdanova, N. H. (2007). *Estetychna svidomist studentskoi molodi v suchasni Ukraini v konteksti hlobalizatsiino-informatsiinoho analizu* [Aesthetic Consciousness of Student Youth in Contemporary Ukraine in the Context of Globalization-Information Analysis]. Kyiv, 22.
- 4 Horlach, M. I., Holovchenko, H. T., Zhylenkova, I. M., Kremen, V. H., Pazynych, S. M., Lozovoy, V. O., Nikolaienko, S. M., Trebin, M. P. (2008). *Osnovy filosofskykh znan* [Fundamentals of philosophical knowledge]. Kyiv: Tsentr uchbovoyi literatury, 1028.
- 5 Andrushchenko, T. I. ed. (2014). *Estetyka* [Aesthetics]. Kyiv: MP Lesya, 613.
- 6 Zyazyun, I. A. (2008). *Filosofiya pedahohichnoyi diyi* [Philosophy of pedagogical action]. Cherkasy: ChNU imeni Bohdana Khmelnytskoho, 608.
- 7 Hryshchenko, M. ed. (2016). *Kontseptsiya «Nova ukrainska shkola: Kontseptualni zasady reformuvannya serednoi shkoly»* [Concept «New Ukrainian School: Conceptual Principles of Reforming the Secondary School»]. Available at : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>.
- 8 Otych, O. (2011). *Estetychni ta etychni zasady osobystisnoho rozvytku pedahoha* [Aesthetic and ethical principles of personal development of the teacher]. *Aesthetics and Ethics of Pedagogical Action*, 1, 46-58.
- 9 Surhay, S. O. (2010). *Estetychne vykhovannya studentskoi molodi zasobamy masovoi informatsii* [Aesthetic education of student youth by mass media]. Lugansk, 20.
- 10 Tymchuk, L. I., (2016). *Tsyfrovi naratyvy v navchanni maybutnikh mahistriv osvity: istoriya, realiyi, perspektyvy rozvytku* [Digital narratives in the training of future masters of education: history, realities, prospects of development] (Leshchenko, M. P. ed.). Kyiv: SAMMIT – KNYHA, 390.
- 11 Chubareva, O. O. (2016). *Estetychne v zhytti suchasnoho suspilstva i liudyny* [Aesthetic in the life of modern society and man]. *Humanitarnyy visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*, 65, 67-75.

Одержано 10.10.2017 р.